

ОДБРАНА

Специјални прилог број 126

ЈУБИЛЕЈ РЕЧНЕ ФЛОТИЛЕ

Род речних јединица Војске Србије у години јубилеја обележава век непрекидности у постајању Речне флотиле, војних речних снага на нашим просторима. На рекама Дунаву, Тиси и Сави, поносно и храбро, у миру и рату борили су се бродарци за слободу и част своје отаџбине.

Пише Драган СПАСОЈЕВИЋ

Век одбране река

Шајке у боју у ојсади дунавског ушврђења Коморан у XVII веку

Вековима су се Подунављем кретали народи и војске, мешале се културе и развијале цивилизације, док се Дунав налазио у средишту циљева освајачких народа. Важно раскршће стратегијских комуникација, европска жила куцавица и драгоцен водена саобраћајница, Дунав је од давнина био предмет и освајања и заштите, што је условило и појаву војних речних снага. На обалама Дунава, упоредо с трговачким, настајале су и развијале се речне ратне флотиле, које су одлучиле многе битке на рекама, а Подунавље се често претварало у крваво бојиште.

Од формирања прве српске речне флотиле до данас прошао је читав век. Читав један век у Србији, на рекама Дунаву, Тиси и Сави, постоје војне речне јединице. Род речних јединица КоВ Војске Србије у години јубилеја обележава век непрекидног трајања војних речних снага чији су се припад-

Иако формацијски у саставу Копнене војске, јединице Речне флотиле задржале су своју особитост која се огледа најпре у вишевековној традицији, а затим и специфичним задацима у одбрани водених токова и приобаља

ници, бродарци, поносно и храбро, у миру и рату борили за слободу и част своје отаџбине.

Српски шајкаши

На рекама Србије још у најраније доба постојале су и дејствовале шајкашке флотиле српских деспота, а Срби шајкаши, као припадници војне организације у време стварања средњовековних држава, имали су истакнуту улогу у борбама против османских Турака. Када се у XVI веку део српског народа, пред најездом Турака, масовно населио северно од река Саве и Дунава, српска шајкашка флотила постала је део краљевске флоте Хабзбуршке монархије.

Посаде шајки углавном су чинили Срби, који су у угарској флоти служили као добровољци, а у турској као вазали. Српски шајкаши живели су у заједници која је имала специфичну организацију, посебна права и дужности. Строга правила на основу којих су шајкаши добијали бројне привилегије нарочито су важила кад су се налазили у војној служби на бродовима. Бродске посаде бројале су око четрдесет људи: по осамнаест веслача и стрелаца са ручним ватреним оружјем и двојицу тобџија, послужилаца топа великог калибра на кљуну брода – шајке.

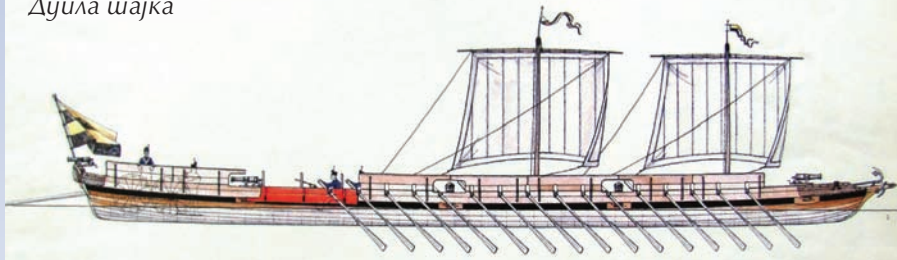
Након аустријско-турских ратова, 1763. године, формиран је, за потребе заштите границе на води, шајкашки батаљон. Припадници шајка-

ШАЈКЕ

Шајке су биле речни дрвени ратни бродови малог газа, узани али веома дугачки, покретани с осам до 12 пари весала и једним латинским једром. Веће шајке имале су око 40 војника, док су веслачи седели на клупама и веслали уз јаке повике и по такту лицем окренутим заповеднику. По величини су биле разврстане на дупле и целе шајке, полушајке и четвртшајке.

Дуїла шајка

шког батаљона носили су плаво одело са црвеним испускама и шешире од филца. С временом се изглед униформе, нарочито капе, мењао, па ће, рецимо, шајкашка капа из XIX века – шајкача у каснијим временима постати синоним српске походне униформе.

Успомена на Србе шајкаше сачувана је до данас у називу области Шајкашка, која је обухватала места Тител, Гардиновци, Лок, Вилово, Мошорин, Жабал, Ковиљ и Чуруг. Велику улогу шајкаши одиграли су током 1848. године, када је разбуктали национални покрет Срба на доњем Дунаву и Сави захватио и шајкаше, који су се „латили оружја“ и учествовали у борбама за независност.

У борби за независност

Током стварања нововековне српске државе у борбама за независност подвижнички су учествовали и гинули и српски бродарци. Својим херојским делима многи бродари надахњивали су будуће генерације припадника речних јединица. По ослобођењу дела Србије од турске власти у земљи је почела изградња првих пловних објеката, а први брод који је 1834. године запловио под српском заставом био је бриг „Србија“. Захваљујући развијеној бродоградњи у доба књаза Милоша Србија је добила неку врсту речне ратне флотиле.

На српским бродовима вила се застава Србије и пре признавања

таквог права и стварног осамостаљивања земље, а нарочито када су пловили у унутрашњим српским водама. Кнежевина Србија званично је добила право да истакне своју националну заставу на својим бродовима тек 1836. године, да би две године касније установљен и изглед заставе, која је била црвено-плаво-беле боје, са четири звезде на црвеном пољу и

српским националним грбом на плаво-вом пољу.

Од 1862. године у Србији су, под српском заставом, пловили састави државне флоте, која је, према флотној листи Српског бродарског друштва, бројала 12 пароброда, 52 теретњака и 14 штекова са понтонским мостовима. На Чукарици је у то време изграђено бродоградилште под називом Радионица лађа Краљевине Србије.

Формирање прве националне речне флотиле

После неколико векова служења под туђом заставом, Срби су коначно у Првом светском рату формирали прву националну речну ратну флотилу. Јединица је организована за ограничена борбена дејства на рекама у саставу Снага одбране Београда. Иако импровизирана, одиграла је важну улогу у одбрани престонице 1915. године, нарочито на делу војишта на обалама Саве код Чукарице, Велике и Мале Аде Циганлије и Аде Међице.

ПРВА УПОТРЕБА МИНА

По објави рата Турској 1876. године Кнежевина Србија употребила је против снажне турске речне флотиле на Дунаву речне мине. Била је то прва употреба минског оружја у ратовима у Европи, а захваљујући изведеним минским дејствима војска је била ослобођена обавезе да непрекидно обезбеђује дугачки и осетљиви речни гранични сектор уз смањење могућности отварања новог и тешко брањивог фронта. Полагање мина на Дунаву уродило је плодом и постигнут је велики успех ангажовањем незнатних средстава, до тада мало познатог оружја.

Бродови у чукаричком рукавцу 1915. године

Насупрот Србији, у припремама за Први светски рат, Аустроугарска је поседовала јаке речне снаге, којима је доделила значајну улогу у њеним офанзивним и освајачким плановима, ради остваривања превласти на пловним путевима и потпуне контроле речног саобраћаја. Предност у борби на водним токовима, речна ратна флотила Аустроугарске обилато је користила од првог дана рата. Од 28. јула 1914. аустроугарска Дунавска флотила била је распоређена у две тактичке групе: Дунавску код Земунa и Панчева и Савску код Брчког.

Језгро Дунавске флотиле чинили су монитори, модерни ратни бродови, способни да дејствују по свим циљевима и добро заштићени оклопом. Монитори су без последица могли да издрже јака противдејства пољске артиљерије са копна. То су били бојни бродови на реци, изузетно оклопљени и наоружани топовима великог калибра. Представљали су пловеће артиљеријске тврђаве које су неприкосновено господариле реком. Због застрашујућег дејства по циљевима на обали и немилосрдног сејања смрти са реке, у народу су убрзо постале познате као „челичне аждаје“.

Снаге Одбране Београда нису имале чиме да се супротставе јакој непријатељској речној флотили. Српска артиљерија није могла са успехом да се одупре бродовима јер није имала брзометне топове већег калибра, са већом почетном брзином метка и положеном путањом. Артиљеријска ватра, отворана са Великог ратног острва и Аде Циганлије, наносила је минималне губитке „пловећим тврђавама“, које су, крстарећи Дунавом и Савом, тукле из свих својих оруђа положаје бранилаца наносећи им тешке губитке.

Најефикаснији начин у супротстављању непријатељевим пловним снагама убрзо је постало минирање пловног пута и запречавање Дунава и Саве, које је Србија извршила уз помоћ Русије. У септембру и октобру 1914. године, у Саву код Београда и Шапца положене су мине и створена су офанзивна минска поља. На једно од њих, код Грабовачке аде, пред зору 23. октобра 1914, наишао је командни брод Дунавске флотиле монитор „Темеш I“ и по-

ПРВИ РАТНИ БРОД

Први српски ратни брод изграђен у војном бродоградилшту био је оклопљени чамац „Јадар“, поринут 6. августа 1915. у Саву код Чукарице. У очекивању непријатељске офанзиве у бродоградилшту су се градила и довршавала још два објекта истог типа, оклопљени чамац: „Далмација“ и „Босна“, јачи и боље наоружани, са топовима и митраљезима у куполама. Један објекат поринут је 5. октобра 1915. на Ади Циганлији пред саму офанзиву Макензеневих снага.

Поринуће оклопљеног чамаца „Јадар“ на Сави код београдске Чукарице

тонуо, што је био први успех савезничке мисије.

За борбу против монитора браниоцима је стигла помоћ од савезника прво у артиљеријским оруђима и рефлекторима, а затим у торпедним батеријама, торпедном чамцу и авионима. До краја 1914. године постављени су противбродски топови, намењени за гађање бродова, калибра преко 100 mm, који су користили панцирну муницију.

У оквиру снага Топчидерског пододсека, на чукаричком делу војишта дејствовала је Команда Аде Циганлије, за чијег је команданта 10. јануара 1915. постављен мајор Милан Радојевић, који у свом извештају говори о ангажованим средствима и снагама: „По оздрављењу од задобijenih рана 10. јануара 1915. године примио сам Команду Аде Циганлије у саставу Команде Одбране Београда, под којом су биле јединице: Бродарска чета са Бродарском радионицом, Одред добровољаца, Минерско оде-

љење, Шумадијски мостовни Полутрен и пешадија која је поседала Малу и Велику Аду Циганлију...“

Флотила је организована за кратко време и искључиво за ограничена дејства на фронту око Београда. Уз огроман напор радника Бродарске радионице Српског бродарског друштва на Чукарици и бродараца добровољаца, потопљена пловила извађена су из воде, за кратко време поправљена и стављена у употребу. Непрекидним радом и великим залагањем радника, бродоградилште је успело да изгради и неколико пловила.

Бродарска чета располагала је мањим пловним саставом бродова на Сави, са базом код Чукарице. Пловила су била наоружана митраљезима и лаким топовима, чије су посаде биле састављене од добровољаца бродараца са Саве и Дунава, а послуге оруђа претежно су чинили трећепозивци и момчићи из Сремског добровољачког одреда. Јединица је тежишно ангажована на задацима обезбеђења сигур-

ности везе и пловидбе између десне обале реке Саве и обе аде, заштите комуникације Београд–Обреновац, извршења минских запречавања и извиђања пловног пута.

Пловни парк Бродарске чете Команде Аде Циганлије на дан формирања чинили су: оклопљени брод „Тимок“, оклопљени моторни чамац „Победа“, моторни чамци „Свети Ђорђе“, „Ада“, „Бећарац“, „Спаситељ“, „Урнебес“ и руски моторни чамац „Слобода“ (са руском посадом), двадесет и један шлеп, девет дрварица, петнаест чамаца, две лађе и два метална понтона. Посаду брода „Тимок“ чинило је девет чланова, „Јадар“ и „Победу“ послуживала су по три, док су на „Светом Ђорђу“ службовала два члана посаде.

Артиљерија изнела највећи терет

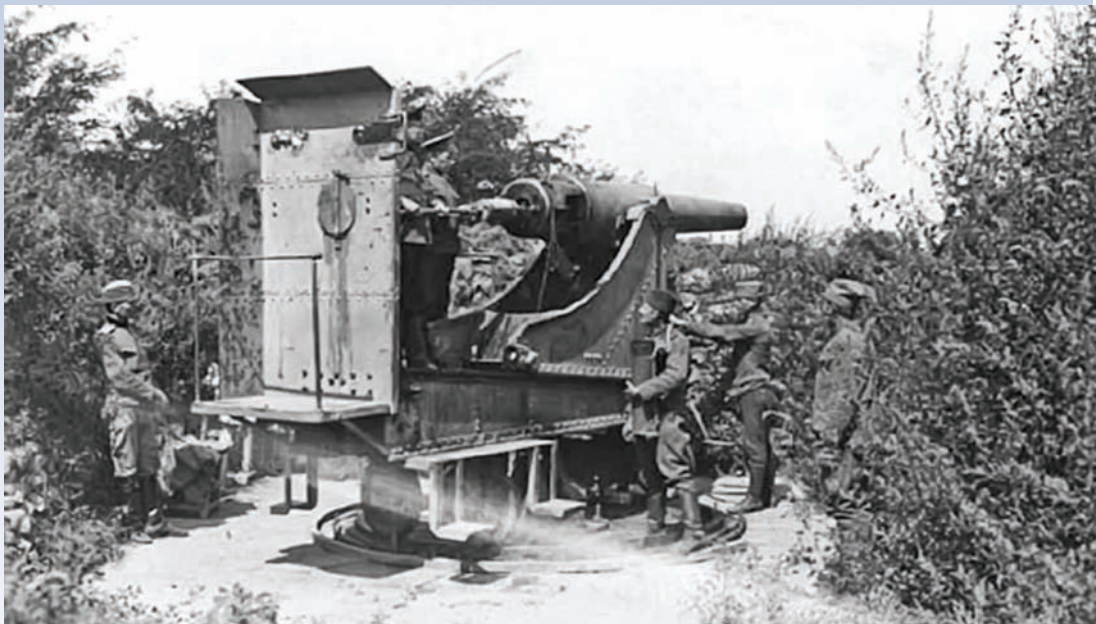
Највећи терет у непосредним борбама против аустроугарских бродова на Дунаву и Сави поднели су савезнички топови великог калибра, који су водили бројне артиљеријске бојеве. Енглеским и руским батеријама командовали су српски артиљеријски официри. Тешка артиљерија налазила се на положајима код Винче, на Топчидерском брду, Великом Врачару, Самару, Калемегдану (код Цркве Ружице и Доњем граду) и унутар положаја београдске тврђаве. Дејствима обалских топова снаге у одбрани српске престонице успеле су да смање опасност од изненадне појаве речних монитора, чиме им је ускоро одузета доминација на рекама.

Напад на Београд отпочео је жестоком артиљеријском припремом у току преподнева 6. октобра 1915. године. Прва топовска зрна падала су на положаје Команде Аде Циганлије и Бродарску радионицу. Артиљеријска ватра покидала је све телефонске везе, уништен је и потопљен оклопљени шлеп, који је служио за прихват посаде са Мале Аде, а руски моторни чамац „Слобода“ разнет је у парампарчад.

У операцијама одбране Београда, од 6. до 9. октобра 1915, одиграла су

се најважнија дејства прве националне речне ратне флотиле. Сва пловила учествовала су у борбама до коначног пада престонице и повлачења јединица српске војске из града, када су их, након скидања оруђа, потопиле сопствене посаде. Формиране током припрема за одбрану Београда од офанзиве здружених аустроугарских и

немачких снага, пловне јединице доказале су се у борбеним дејствима пожртвованим и храбрим извршавањем свих додељених задатака на делу акваторија од Чукарице до порушеног Савског моста. Борба импровизиране српске ратне флотиле током Првог светског рата заузима истакнуто место у херојској одбрани Београда.

Руски обалски шoи на положају испод Калемегданске шврђаве

Борци Велике и Мале Аде Циганлије

Бродарска команда на Крфу и у Солуну

Бродарска команда повукла се 1915. године, заједно са Снагама одбране Београда, преко Косова и Метохије, Црне Горе и Албаније на Јадранско море. Српски бродарци стигли су до Јадрана о коме су сањали, на широко море коме се крај не види, а потом и даље бродовима на Крф, укрцавши се последњи на брод који је одлазио на грчко острво спаса и смрти, ка будућој српској светој земљи.

На Крфу је 15. децембра 1915. Врховна команда, ценећи искуства Команде Аде Циганлије у одбрани Београда, донела наредбу да се формира Бродарска команда, а за команданта је поставила потпуковника Милана Радојевића. Уверени да се искуство бродара може ефикасно искористити на острву, Влада и Врховна команда подржали су предлог о набавци брода за потребе превозења српске војске. Бродарска команда опремљена је бродом „Авго-Зора“, некадашњом грчком торпиљарком „Паксос“, ког су бродар-

ци примили 7. марта 1916. и крстили именом отаџбине – „Србија“.

Бројно стање јединице непрестано је расло и крајем августа 1918. године износило је 160 припадника – два активна и шест резервних официра, 17 чиновника, 25 подофицира и 98 редова, од којих 25 добровољаца. Наредбом Врховне команде Бродарска команда упућена је 5. новембра 1918. из Солуна, преко Скопља, у Београд ради пријема монитора и бродова које је поражена Аустроугарска требало да преда Србији. Поново су бродарци прионули на формирање своје речне ратне флотиле.

Бродарска команда упловила је из Солуна у београдску луку у јутро 29. новембра 1918. године. Укупно 105 српских бродараца, на два брода „Апатин“ (бивши „Београд“) и „Алер“, стигло је у Србију, где су се ставили на располагање команданту Пловидбе на Дунаву адмиралу Ернесту Трубрицу и одмах укључили у прихват бродова и организацију рада у пристаништу. Монитор „Бодрог“ заробила је у борбама за Београд српска вој-

ска, пред којом се непријатељ обезглављено повлачио.

Речна флотила Краљевине СХС – Краљевине Југославије

Београдском војном конвенцијом, потписаном између савезника и угарске владе, било је одређено да се шест речних монитора савезницима предају у Београду. Пет монитора у пловидбеном стању и два патролна чамца пребазирани су 24. децембра 1918. под српском заставом из Будимпеште у Београд и предати Бродарској команди. Од 1. јануара 1919. заједно са припадницима Бродарске команде на бродове је укрцан и део особља послат од Одељења за морнарицу Народног већа Владе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Командант Бродарске команде заговарао је формирање јединствене Команде Речне ратне флотиле и инсистирао да команду над јединицом и мониторима приме доказани официри Бродарске команде, а да се новопримљеном официрском кадру бивше аустроугарске војске доделе подређени положаји у јединици. Тражио је и да монитори на почетку експлоатације имају видне српске ознаке и обележја, док се делимично не забораве горке слике када су као непријатељски бродови сејали смрт по српским обалама.

Нажалост, није било тако. Како је Одељење за морнарицу Народног већа остварило већи утицај на одлучивање о организовању јединице, команду над бродовима, према кадровској политици и предлозима из Загребаче, добили су официри поражене аустроугарске војске, иако су током рата исте те мониторинг послуге сејале смрт по српској земљи убијајући незаштићен народ по Београду и Шапцу.

Укрцане посаде радиле су на припремама и оспособљавању бродова за оперативну употребу. Након две недеље од првих пробних пловидби обављен је дефиле свих расположивих пловних јединица Дунавске флотиле, која је организацијски била потчињена Одељењу за морнарицу Министарства војног и морнарице. Пре-

ЛАЂА „СРБИЈА“

„Србија“ је имала депласман од 50 тона, а бројала је сталну посаду од 12 чланова, састављену од капетана и лађара са Саве и Дунава. Брод је поносно пловио под српском тробојком на пловним рутама дуж Крфа, а највећи испит положио је испловивши за српском војском за Солун 12. маја 1916. са 19 чланова посаде. Након шест дана пловидбе кроз навигацијски тешко подручје Коринтског канала и савладавши опасности које су претиле у Егејском мору, „Србија“ је упловила у солунски луку, а Бродарска команда постала је позната и призната у савезничким поморским круговима.

Брод „Србија“ у луци у Солуну

ма свему што је тада приказано, није било сумње да је Дунавска флотила била спремна да се употреби у заштити интереса новостворене Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и савезника у Будимпештанској кризи и на демаркационој линији код Баје.

Указом краља Александра Првог Карађорђевића за славу Морнарице одређен је Свети Апостол и Јеванђељиста Свети Лука, у знак сећања на 31. октобар 1918. године, када се на аустроугарском монитору „Бодрог“, заробљеном на Дунаву код Вишњице у операцијама ослобађања Београда, завијорила победничка српска застава. Речна флотила је, по први пут славу и свога свеца заштитника, свечано и у духу свога времена, прославила 1922. године у Новом Саду. На дан славе група бродова упутила би се у одређену луку на пловном путу да би прославили празник са мештанима, док је почасна морнаричка чета, састављена од најбољих морнара Речне флотиле, на Светог Луку преузела стражу од Краљеве гарде и стражарила код Двора.

ПРЕИМЕНОВАЊА

Бродовима Дунавске флотиле које је Краљевина СХС добила мировним уговором убрзо су дата имена југословенских река. Тако су монитори „Енс“, „Темеш“, „Кереш“ и „Бодрог“ постали „Драва“, „Дрина“, „Морава“ и „Сава“, док је бивши монитор „Сава“ добио име „Соча“, а дотадашњи монитор „Босна“ преименован је у „Вардар“. Преименовани су и патролни чамци: „Барш“ у „Неретву“ и „Велс“ у „Брегалницу“.

Када је према мировном уговору извршена коначна расподела монитора, Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца додељени су речни монитори: „Сава“, „Драва“, „Вардар“ и „Морава“. Речна флотила Краљевске морнарице успела је да опреми у бази у Новом Саду додељене бродове: четири монитора и два патролна чамца, док су остали предати Међународној комисији 15. новембра 1920. године.

Речни монитор „Соча“

Преглед и основни подаци о речним мониторима 1. јануар 1923. године

Име брода	Бродоградилиште (место, година градње)	Уведен у употребу (датум)	Депласман (t)	Дужина/ширина/газ (m)	Посала (Официра, ПодОф, морнара)	Снага (KS)/Брзина (km/h)	Наоружање
Вардар	„Stabilimento Tecnico Triestino“ (Линц, 1914.)	09.07.1915.	600	61,4/10,5/1,3	97 (5,34,58)	1600/25	1x 120/II mm D/45 2x 120 mm D/10 хаубица 2x 66 mm D/26 ПА топ 2x 40 mm ПА топ (Флак) 8x 7,9 mm (митраљез)
Драва	„Stabilimento Tecnico Triestino“ (Линц, 1912.)	17.10.1914.	536	60,2/10,3 /1,3	95 (5,32,58)	1560/24	1x 120/II mm D/45 3x 120 mm D/10 хаубица 2x 66 mm D/50 ПА топ митраљеци: 1x 15 mm (Шкода) и 7x 7,9 mm
Сава	„Данубиус“, (Будимпешта, 1903.)	10.11.1904.	440	56,2/9,5/1,2	91 (5,30,56)	1400/25	2x 120 mm D/35 1x 66 mm D/18 ПА топ 1x 40 mm ПА топ (Флак) 5x 7,9 mm (митраљез)
Морава	„Данубиус“, (Будимпешта, 1892.)	1892.	448	54/9/1,2	92 (5,30,56)	1200/18,5	2x 120 mm D/35 2x 66 mm D/45 1x 40 mm ПА топ (Флак) 4x 7,9 mm (митраљез)

Окосницу Речне флотиле Краљевске морнарице чинили су речни монитори, а поред њих јединица је располагала још патролним чамцима и помоћним бродовима.

Намена и опште карактеристике развоја

Команда Речне флотиле налазила се у Новом Саду и била је одговорна за употребу снага Морнарице на рекама. Основна намена Речне флотиле била је спречавање продора непријатеља дуж унутрашњих пловних путева. Јединица је за запречавање речних токова обучавала и увежбавала посаде пловних објеката у задацима полагања минских и других препрека. Речним мониторима додељени су задаци заштите минских препрека, као и садејства и пружања подршке јединицама копнене војске у извођењу операција.

По формацији, Речну флотилу чинили су: Штаб, База, пловне јединице и морнарички одреди на језерима. Укупан расположиви персонал бројао је 770 припадника. Окосницу јединице чинила је Дивизија монитора, састављена од четири монитора и командног брода „Цер“, поред којих је располагала јахтом „Драгор“, краљевским бродовима „Цер“, „Шабац“, „Сисак“, речним реморкерима „Мостар“, „Ловћен“ и „Велебит“ и ведетама „Граничар“ и „Стражар“. Минерски одред био је састављен од помоћних бродова: реморкера и пениша за полагање мина и пописних бродова.

За реализацију тактичких или оперативних задатака јединице Речне флотиле образовале би посебне саставе: дивизију, минерски одред, тренове и групе, а постојала је могућност ојачавања деловима поморског ваздухопловства. Групе су се састојале од две-три пловне јединице, док су дивизију чинили три или више бродова или пловних јединица под заједничком командом.

У периоду између два светска рата општа карактеристика била је непрекидни недостатак материјалног осигурања. Речна флотила била је наоружана са 202 лутајуће мине М/15 аустроугарског порекла и 200 речних мина ознаке Р/35, ускладиштених у

КРАЉЕВСКИ БРОД

Брод Његовог величанства „Драгор“ изграђен је 1927. године, а указом краља Александра Првог Карађорђевића од 23. новембра 1928. брод је уведен у флотну листу Краљевске морнарице и стављен под команду Речне флотиле.

Његовог Величанства брод „Драгор“

Сремској Каменици. Основни проблеми огледали су се у томе што нису постојале снаге за заштиту положених минских препрека, а каснило се и у модернизацији и опремању савременијим артиљеријским бродским наоружањем, првенствено за борбу против нисколетећих ваздухоплова. Бродови су били наоружани оруђима претежно из периода Првог светског рата, застарелим и недовољним да одговоре на прави начин изазовима надоласећег оружаног сукоба који ће заувек променити свет.

У Априлском рату

Место и улога Речне флотиле у рату били су одређени елаборатом за затварање границе, према којем је јединица била активирана у потпуности и дислоцирана на рекама Дунаву и Тиси и Охридском и Преспанском језеру. Почетни оперативни задаци Речне флотиле били су: садејство са јединицама Копнене војске, запречавање река с циљем онемогућавања дејства и продора непријатељских јединица водним токовима, заштита сопственог и спречавање непријатељског саобраћаја на рекама.

Командно место и штаб били су укрцани на командни брод „Цер“, који се налазио у рејону Вуковара. Дунавској дивизији били су придодати: група монитора „Вардар“ и „Сава“ у Дубовцу и Четврта минерско-баражна група у Смедереву. За подршку Осијечкој дивизији били су одређени:

„Драва“ и Прва минерско-баражна група у Бездану. На реци Тиси налазили су се и садејствовали са Потиском дивизијом: „Морава“ у Старој Кањижи, Друга минерско-баражна група у Сенти и Трећа минерско-баражна група у Тителу. Команда сектора Ђердап била је додељена Тимочкој дивизији, а налазила се у Текији и Доњем Милановцу. Морнарички одред на Охридском и одељење у Асаматима на Преспанском језеру оперативно су били потчињени Другој армијској области. Брод „Драгор“ налазио се у Шапцу и био је под командом Морнарице чији је целокупан персонал јахтом пребазиран из Земуна ради посудања командног места у селу Мајур, крај Шапца.

Због огромног значаја Дунава, у првој фази агресије 6. априла 1941. у два часа после поноћи нападнут је Сипски канал, којим је, пет сати пре званичне објаве рата, и отпочела ратна операција Сила Осовине на Краљевину Југославију. Слабо наоружана и недовољно материјално обезбеђена одбрана Сипског канала пружила је отпор у границама својих могућности и часно изгинула у одбрани границе.

Сви ратни бродови заузели су своје положаје на рекама према почетном оперативном плану и били спремни да изврше своје ратне задатке, али је због издаје и прекинутих веза изостало садејство са јединицама на копну. Као општи закључак остаје чињеница да је Речна флотила почетком Другог светског рата оправдала своје

постојање, наменски задаци извршени су у границама које је створена ситуација дозвољавала, а ниједан ратни брод на Дунаву није заробљен.

Речна флотила пружио је значајан отпор фашистичким освајачима током одбране земље са реке у краткотрајном Априлском рату, који је изнедрио ратне хероје јединице. Заувек ће остати упамћена подвижничка борба за слободу и част отаџбине херојске посаде краљевског брода „Драва“. Остаће то светионик јунаштва и патриотизма и путоказ будућим нараштајима.

Херојство посаде краљевског брода „Драва“

„Драва се не предаје непријатељу“, непрестано је емитована порука из радио-кабине краљевског брода „Драва“, по пријему издајничког телеграма. Посада монитора „Драва“, са својим командантом поручником бојног брода прве класе Александром Берићем на челу била је одлучна да, у борби до последњег, испуни завет да брод неће предати у руке непријатељу. Верни положеној заклетви, положили су животе на олтар отаџбине и пркосећи непријатељу нанели му осетне губитке.

„Драва“ је започела борбена дејства у 9 часова 6. априла, и изводила их све до 8 часова 12. априла 1941. године. Водећи артиљеријске бојеве против авиона омогућила је неометано пребацивања копнених јединица у додељеном рејону, док је запречном ватром бродских топова одбила напад непријатељских речних снага.

Бомбардујући аеродром у близини границе код Мохача, 11. априла 1941, „Драва“ је успела да заустави полетања непријатељских ваздухоплова, али је, због успешности акције, постала приоритетни циљ за немачку авијацију. У зору, 12. априла 1941, извиђачки авиони приметили су пркосни југословенски монитор у низводној пловидби Дунавом, током пребазирања за Нови Сад. Четири групе од по три немачка авиона типа Јункерс Ју-87 „штука“ у пратњи неколико ловаца нападе су брод код Челарева.

Поручник бојног брода прве класе Александар Берић - командант Краљевског брода „Драва“

У неравноправној борби „Драва“ је ураганском ватром одговарала на на сртаје из ваздуха, Обрушавајући се вертикално „штуке“ су испуштале свој смртоносни товар уз кишу митраљеских метака. Застрашујуће експлозије авио-бомби ређале су се прво око брода, а затим и по палуби.

Иако је снажна противавионска ватра проредила налете авиона, погибијом многих артиљераца постепено је јењавала, а од дејстава бомби дошло је до продора воде у машински простор, што је зауставило рад мотора и онемогућило даље кретање брода. Тридесет минута трајала је беспштедна борба. Посада није напуштала свој оштећени брод, већ се повлачила према тада још непотопљеном прамцу, све док командант није наредио његово напуштање.

Тачно у 8 часова 12. априла 1941. исписана је последња реченица у бродском дневнику, након чега је монитор „Драва“ потонуо на 1.287. пловном километру реке Дунав. Командант Берић поступио је по неписаном поморском правилу „да капетан тоне са својим бродом“, остао је на броду до последњег тренутка, није га напустио већ је заједно са њим отишао на дно реке, поделивши тако херојску судбину брода и његове јуначке посаде. На броду је уз команданта погинуло 75 његових сабораца, чланова посаде и укрцаних лица.

У изјавама о голготи преживели чланови посаде сведочили су о херој-

ству свога команданта: „Гледамо према ‘Драви’ и на њој стоји командант Берић, а наша се застава вијори. Одлучио је да сконча са својим пркосним бродом. Последње шта смо видели био је командант Берић како поздравља ратну заставу. Био је то велики, племенити, храбар, строг али поштен човек, командант и ратник“.

„Драва“ је током седмодневног учешћа у Другом светском рату оборила десет и оштетила 12 непријатељских авиона, не рачунајући непотврђене резултате бомбардовања мохачког аеродрома и два мађарска патролна брода.

Речна флотила Народноослободилачке војске Југославије

Краљевина Југославија је капитулирала 17. априла 1941. и распустила своју војску након само десет дана од избијања рата. После слома државе фашистички окупатор поделио ју је демаркационом линијом на две окупационе зоне: немачку и италијанску, али се народ и део његове војске није предао.

Речна ратна флотила Народноослободилачке Војске Југославије створена је у тешкој и дуготрајној борби. Пут до њеног формирања започео је појавом првих партизанских речних превозника код Нештина и Крчедина, преко стварања Поморске чете, па све до Команде Речне пловидбе, из које је израсла јака јединица ратне морнарице.

Од почетка устанка диверзантским акцијама отежан је или онемогућен друмски саобраћај, што је приморало Немце да све више користе реке за превоз, па су на Дунаву и Сави ангажовали јаке снаге да би се обезбедили од партизанских напада. Како је ратовање око река с временом постајало све сложеније указала се потреба за формирањем посебне партизанске јединице која ће дејствовати на рекама.

Наредбом Главног штаба Народноослободилачке војске и партизанских одреда Војводине од 11. септембра 1944. формирана је Поморска (Морнаричка) чета у саставу Пратеће бригаде. Састав Морнаричке чете

чинили су Чета за везу Главног штаба, посада брода „Загреб” и борци који су пре рата служили војни рок у ратној морнарици.

Главнина чете налазила се на Тестери, изнад Черевиха, са задатком да напада непријатељски речни саобраћај на Дунаву, а други део, са по једним водом у Нештину и Крчедину, имао је задатак да обавља превозења на Дунаву. По утврђеној тактици, чета је у рејон напада долазила ноћу, а после напада

МОРНАРИЧКА ЧЕТА

Прву акцију спречавања проласка непријатељских пловила са ратним материјалом Поморска (Морнаричка) чета, формирана 11. септембра 1944, у саставу Пратеће бригаде, извела је 22. септембра 1944. код Корушке. За више од два месеца постојања чета је извела дванаест напада на непријатељски саобраћај на Дунаву и том приликом уништила пет, а лакше оштетила 43 непријатељска пловна објекта. Истовремено, превезла је преко Дунава 220.000 људи, две хиљаде топова разних калибара, три хиљаде камиона и на тоне разног материјала. Чета је деловање завршила 20. новембра 1944, када је ушла у састав Морнаричке базе у Новом Саду.

није се дуже задржавала на обали. Главно наоружање био јој је топ донесен за брода „Загреб”. По потреби, чети је у акцијама додељиван противтенковски топ и противоклопне пушке из састава 11. војвођанске бригаде.

Команда Речне пловидбе, на чијем се челу налазио потпуковник Јурај Боначи, задејствована је 2. новембра 1944. у ослобођеном Београду. Бродови под Командом Речне пловидбе, касније Командом Речне флотиле, у току операција ослобођења земље преко Дунава, Саве, Драве и Дрине превезли су око 670.000 југословенских и совјетских војника, 9.500 моторних возила и тенкова, 8.900 кола, 15.000 коња, 4.800 грла стоке и 70.000 тона разног ратног материјала.

Почетком 1945. године, када је велики део земље био слободан, омогућена је и пловидба рекама, али су велику претњу представљале положене мине и бродовима је често претила опасност од наилаaska на то опасно оружје. Речне мине однеле су много живота на рекама током и после Другог светског рата. Разминирање пловних путева био је најтежи задатак за противминере Речне ратне флотиле, а борбу су водили противминским средствима којима се тада располагао и у садејству са Дунавском флотилом Совјетског Савеза. У рекама се налазило око 1.300 положених мина, стога су од расположивих пловних објеката убрзано формиране јединице речних миноловаца.

Речна ратна флотила послератне Југославије

Команда Речне пловидбе постојала је до 4. јуна 1945, а када је потпуно угашена од ње је проистекла Команда Речне флотиле са базама у Новом Саду, Славонском Броду и Кладову. Јединица је бројала 970 људи и била опремљена са 24 пловна објекта и то: десет моторних, девет патролних и пет јуришних чамаца уз пловећу радионицу Док-1.

Формацијом од 6. фебруара 1946. јединица је променила име у Речна рат-

на флотила, која је била оперативно потчињена Команди Југословенске ратне морнарице. До 19. септембра 1946. формирана су: Дивизион миноловаца и Дивизион стражарских чамаца, а Штаб и све приштапске јединице пресељене су из Земуна у Нови Сад. Дивизион миноловаца располагао је са 14 бродова, са ознакама РТШ, док је Дивизион стражарских чамаца бројао пет ведета: „П-6”, „П-7”, „П-9”, „П-11” и „П-12”.

Због непрекидног развоја и опремања новим техничким средствима, реконструисаним или тек изграђеним пловних објектима често је мењана организација јединице. Формацијски назив Друга Речна ратна флотила јединица је добила 1952. године, када је већи део јединице премештен за Шабац, у коме је боравила наредних пет година.

По извршеним променама 1957. године, Команда Речне ратне флотиле враћена је, са својим организацијским јединицама и установама, поново у своје старо седиште у Нови Сад. Јединицу су тада чинили: речни монитор „Сава”, речна јахта „Крајина”, Одред речних оклопних чамаца, Одред речних патролних чамаца, Одред речних миноловаца, Одред речних помоћних бродова, Одред десантних бродова, Одред речних распремљених бродова, Језерски гранични одред, 362. складиште ратних резерви, 225. морнаричко-техничко складиште, Лучка

Дефиле команде Речне рајне флотиле 1945. године

интендатура и Морнаричко-техничка радионица, распоређене у три града: Новом Саду, Београду и Шапцу.

У експлоатацији Речне ратне флотиле током 1961. године налазило се 75 пловних објеката: речни монитор „Сава“, речни помоћни брод „Козара“, брод станица за демагнетизацију РПФ-33, речни патролни чамац тип 111, баркаса моторна, четири речна оклопна чамца, двадесет и четири речна миноловца типа 301, четири речна десантна сплава тип 501, пет речних тенконосаца тип 401, две речне јахте „Крајина“ и „Шумадинка“, два речна брода радионице, два речна реморкера мала, петнаест моторних чамаца и дванаест осталих помоћних бродова. У саставу јединице од 1960. године налазила се Чета за подводно запречавање, која је првобитно била намењена искључиво за извођење лаких бродских радова при редовном и ванредном доковању брода, а од које је касније формирана прва самостална речна ронилачка јединица под називом Вод речних подводних диверзаната.

Све до 1962. године Речна ратна флотила налазила се у саставу Ратне морнарице, када је изашла из свог вида и препотчињена Првој армији. Тада су из употребе повучене офанзивне јединице, а остале су само снаге за противминска дејства и превозење, што је довело до смањења бројног стања пловних објеката. Након организацијских промена спроведених 1971. године Команда Речне ратне флотиле укрцана је на командни брод „Козару“, дивизион речних миноловаца преформиран је у два самостална одреда, формиран је Одред помоћних бродова, док су рониоци офанзивне и дефанзивне намене организовани у 93. речни центар.

Развојем бродова противминске специјалности, током 1981. године, поново је формиран Дивизион речних миноловаца, састављен од три одреда: Први одред су чинили бродови типа „Нештин“, Други одред био је састављен од шест реконструисаних миноловаца (319, 320, 321, 322, 323 и 324), а Трећи одред чинили су миноловци 307, 308, 310, 314, 317 и 318.

На свим вежбама које је Речна ратна флотила изводила у хладноратов-

ском периоду указивано је на потребу за постојањем пловних јединица са снажнијом бродском ватреном подршком. Иницијатива за изградњу речног артиљеријског брода покренута је 1983. године, али је реализација изостала, што ће се показати као велики недостатак у будућој употреби јединице.

Стварањем Савезне Републике Југославије и извршеним променама у Војсци Југославије дошло је до реорганизације Речне ратне флотиле и повлачења из употребе одређених застареле

Основни задаци Речне ратне флотиле огледали су се у обезбеђењу властитог речног саобраћаја, извођењу противминске одбране и запречавању река, превозењу јединица и опреме, диверзантских и противдиверзантских дејстава и подршци јединицама копнене војске које борбена дејства изводе на води и захвату водних путева. Поред ових задатака јединица је у миру извршавала задатке обезбеђења државне границе на граничним рекама и обуку структура ван

Речни миноловци у новосадском зимовнику

лих бродова. Иако ограничених могућности у тешкој економској ситуацији у земљи, јединица је оправдала место у систему одбране, а 1996. године изграђен је и поринут модернизовани миноловац РМЛ тип 341.

Место, улога и задаци на крају века

Током послератних деценија место, намена и задаци Речне ратне флотиле остали су непромењени. Као здружена тактичка јединица намењена је за извођење борбених и неборбених дејстава на унутрашњим пловним путевима, у садејству са јединицама Копнене војске, Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране које дејствују у захвату водних путева.

оружаних снага за извођење наменских задатака на и у захвату пловних путева.

Величина и структура Речне ратне флотиле била је конципирана у зависности од војногеографског положаја, стратегијског и оперативног значаја унутрашњих пловних путева, наоружања јединица копнене војске и улоге других фактора у одбрани земље, као и економских могућности земље, снага и намера потенцијалног противника, хидрографских и хидролошких услова речног војишта.

Као носилац противминске одбране на унутрашњим пловним путевима, јединица је у извршавању наменских задатака ангажовала снаге службе минског осматрања и јављања, лаке минске рониоце, речне миноловце и пописне бродове. Основна снага

противминских дејстава били су бродови – речни миноловци.

Могућност запречавања није била велика, јер је капацитет крцања мина био ограничен, а због мале брзине полагања није било могуће два пута у току дана крцати и полагати мине. Своју улогу у запречавању дела унутрашњих пловних путева Речна ратна флотила вршила је помоћу сидрених контактних мина, неконтактних, на дну лежећих и плутајућих мина, а у одређеној ситуацији, потапањем пловних

би се комбиновала са другим борбеним дејствима, чиме се маскирао прави циљ напада и постизање успеха. По узору на 82. поморски центар Ратне морнарице, 93. речни центар развио је офанзивну компоненту коју су чинили речни диверзанти.

Сукоби на просторима бивше СФРЈ и грађански рат указали су на неприпремљеност снага Речне ратне флотиле за ангажовање у таквој врсти сукоба, првенствено због непостојања адекватних офанзивних снага. Недо-

статак офанзивне компоненте компензован је додатним напрезањима постојећих јединица и њиховом ненаменском употребом, уз сав ризик који је из тога произлазио.

Неопходност постојања јаке противминске компоненте на водним путевима потврђена је током грађанског рата у Југославији. Доказ томе је уништење плутајуће речне мине коју су, 1992. године, положили и усмерили ка мостовима у Новом Саду, хрватске паравојне формације. Пловне борбене групе штитиле су мостове од Бездана до Бачке Паланке и први пут је дошло до употребе бродова као ватрених тачака са воде. Јединица је током кризног периода и све време трајања оружаног сукоба са успехом одржала оперативни режим пловидбе на унутрашњим пловним путевима.

Борбена искуства и догађаји из периода деведесетих година XX века на унутрашњим пловним путевима показали су сав безбедносни ризик изазван претњама тероризмом на водним путевима. Борба против таквог вида асиметричног ратовања постала је један од највећих изазова за јединице Речне ратне флотиле пред крај миленијума.

Агресију НАТО-а 1999. године Речна ратна флотила дочекала је спремна, а у непосредним припремама изведена је правовремена дисперзија средстава ратне технике и покретних

Обука речних ронилаца у зимским условима

објеката ради успоравања, отежавања или потпуног спречавања продора непријатељских снага у унутрашње воде.

Речна ратна флотила служила је за уздужна и попречна превозна људства, борбене и неборбене технике и материјалних средстава. Превознањем покретних ствари омогућавао се маневар снагама одбране и брже савладавање водених препрека у нападним и одбрамбеним операцијама. Превознање теже технике могли су да реализују само речни тенконосци Одред десантних бродова и то само на уређеним местима прелаза.

Диверзантска дејства представљала су важан облик борбених дејстава Речне ратне флотиле. Добро планирана, организована и усмерена, уз висок степен изненађења, најчешће

Поринуће РМЛ-341 „Нови Саг“ 6. јуна 1996. године

ствари. У јединици су биле задејствоване пловне борбене групе, које су према раније утврђеним плановима употребе упућене на маскирне везове на рекама Дунаву, Тиси и Сави. Основни задатак борбених група био је да се адекватним радњама и поступцима сачува људство и борбена техника уз предузимање мера противваздухпловне заштите и у складу са борбеним могућностима дејствује по снагама агресора.

Пловни састав, који је био размештен у рејону Новог Сада, дејствовао је по непријатељским циљевима у ваздушном простору самостално или у садејству са јединицама противваздушне одбране. Током априла 1999. године, пловне борбене групе успеле су да оборе неколико агресорских крстарећих ракетних пројектила у захвату пловног пута реке Дунав, код Беочина и Ветерника и обронцима Фрушке горе.

У јеку ратних дејстава поновила се историја и јединица је увећала своју флоту бродова, слично као и током Првог светског рата, када су у бродоградилшту на Чукарици грађени ратни бродови и стваране речне снаге. Речни миноловац типа 341 „Нови Сад“, најсавременији речни ратни брод, уведен је 30. априла 1999. у оперативну употребу у састав Одред речних миноловаца.

Коначни повратак и дезангажовање свих пловних јединица Речне ратне флотиле у мирнодопске локације извршени су 21. јуна 1999, уз позитиван извештај да у току агресије земаља НАТО-а на Савезну Републику Југославију није било људских нити материјалних губитака.

Део Копнене војске

Према последњој организацијској промени из 2008. године Речна флотила је јединица ранга бригаде у саставу Копнене војске и чине је Команда, два речна одреда, два понтонирска батаљона, командна чета и чета за логистику. Команда и већи део јединица Речне флотиле налази се у Новом Саду, остале базирају у гарнизону Београд и Шабац.

Речна флотила је тактичка јединица Копнене војске намењена за

извођење борбених и неборбених активности, покрета и других акција на и у захвату река, пловних канала и језера, самостално и у садејству са другим снагама одбране. Преформирање јединице у ранг бригаде извршено је 2. октобра 2008, а састав Речне флотиле ојачан је понтонирским јединицама: Првим и Другим понто-

ње у спасавању људи, материјалних добара и пружању помоћи у случају елементарних непогода или других техничко-технолошких опасности и несрећа на и у захвату водних путева.

У Речној флотили нарочита пажња поклоњена је неговању традиција и чувању успомена на све периоде из историје, од настанка првих сред-

Учешће на шрилајтералној вежби „Дунавска смотра 2007“

нирским батаљоном, стационарним у Шапцу и Новом Саду.

И по новој формацији окосницу Речне флотиле чине речне јединице организоване у два речна одреда. Први речни одред задејствован је у Новом Саду од вишенаменских и десантних бродова, док је Други речни одред са базом на сидришту „Ушће“ формиран од групе патролних бродова и брода посебне намене „Козара“.

Јединица располаже снагама које своје задатке извршавају на и у захвату унутрашњих пловних путева, што омогућава ефикасно извршавање обавеза, посебно у оквиру помоћи становништву у супротстављању природним и технолошким катастрофама. Организација по којој су обједињене речне, амфибијске и понтонирске јединице омогућава брзо реагова-

њовековних речних ратних флотила, њиховог развоја на нашим просторима, па све до данашњих дана.

Као саставни део Копнене војске, Речна флотила од 2008. године 6. август прославља као Дан Речне флотиле и рода речних јединица Војске Србије, у спомен на датум када је 1915. у београдском бродоградилшту на Чукарици поринут ратни брод „Јадар“.

За припаднике Речне флотиле важан је још један датум. Посебно место у обележавању годишњица значајних догађаја и датума из историјата Речне флотиле има и 12. април који се обележава у славу и част команданта и посаде речног монитора „Драва“. Испловљавањем пловног састава и полагањем венца са бродова на 1.287. пловном километру реке Ду-

Трилатерална вежба „Тиса 2012“

нав одају се почасті страдалим херојима са „Драве“.

Од 2015. године у склопу прославе јубиларне стогодишњице постојања Речне флотиле на гробу поручника бојног брода прве класе Александра Берића у Белегишу и новосадској касарни, која носи његово славно име, постављен је споменик и биста јунака Априлског рата.

Спомен-соба Речне флотиле сведок је чињенице да припадници јединице чувају успомену на своју прошлост и негују традицију бродарства и поморства у Војсци Србије. Просторија је уређена и представља унутрашњост брода, а великим бројем експоната представљена је верна слика и богата историја речног бродарства и бродараца на нашим просторима, хронолошки су по периодима постављене фотографије, факсимили, документа и текстови каширани на панолу, натписи писани литосетом, макете бродова, униформе и трофејна оружја.

На међународној сцени

Интензивирањем међународне војне сарадње у региону од 2004. године отпочело се са одржавањем вежби са оружаних снагама земаља из окружења, а ради заједничког деловања, који је предуслов одрживог концепта колективне безбедности и борбе против тероризма. Заједничким радом на

сница, на реци Дунав код ушћа Тимока. Основни циљ вежбе био је повезивање деловања војних и цивилних структура на припреми и оспособљавању националних система за управљање кризама и спречавање њиховог ширења.

Прва трилатерална вежба „Тиса 2009“ у организацији Речне флотиле одржана је од 12. до 14. маја 2009, на реци Тиси у Тителу – „Помоћ цивилном становништву у катастрофама изазваним поплавама у захвату река Тиса и Тамиш“.

У Шапцу, на реци Сави, од 12. до 14. јуна 2012, организована је међународне вежбе помоћи цивилним властима у случају поплава – „Тиса 2012“.

Понтонски мост на Лиму код Бродарева

најбољи начин у пракси су се провериле могућности и спремност да се удруженим дејствима одговори на савремене изазове и претње безбедности.

„Плави пут 2004“ (Blue Road 2004) је прва међународна вежба у којој су учествовале снаге из састава Речне флотиле и оружаних снага Републике Румуније. Вежба је одржана 31. маја 2004. на Ђердапу на тему „Ослобађање талача са отетог брода“ и била је усмерена ка заједничком одговору у одбрани од тероризма, као потенцијалног облика асиметричног ратовања.

Трилатерална вежба Србије, Бугарске и Румуније, под називом „Дунавска стража 2007“ (Danube guard 2007), одржана је 27. јуна 2007. на тромеђи државних граница земаља уче-

Тада је потврђен стечен ниво интероперабилности јединица за успешно наступање у мисијама и задацима помоћи цивилном становништву приликом природних непогода, техничко-технолошких и других несрећа.

Извођењем заједничких артиљеријских гађања бродским наоружањем, остварена је и сарадња речних јединица Војске Србије и Републике Мађарске. Први пут у историји речних јединица српске и мађарске војске одржан је овакав тип увежбавања. Заједничка гађања бродском артиљеријом по циљевима на копну и води, под називом „Гвездени мачак 2011“ (Iron cat 2011), реализована су на артиљеријском полигону на реци Тиси надомак Титела од 5. до 14. септембра 2011. године.

Речна флотила данас

Речне, понтонирске и амфибијске јединице Речне флотиле од првог дана преформирања изводиле су бројне припреме и увежбавања активности из наменских задатака. Мобилност и атрактивност определили су јединицу за чест приказ оперативних способности за стране војне представнике и делегације приликом званичних посета Војсци Србије.

Стечена знања из треће мисије примењена су у децембру 2010. године на задатку санирања последица изазваних изливањем реке Лим на угроженом подручју у општини Пријепоље, када је у непосредној близини оштећеног моста у насељу Бродарево постављен понтонски мост и успостављен безбедан прелазак преко реке за мештани одсечених јадовничких села.

Оперативна способност јединице проверена је практично у реалној ситуацији током фебруара 2012. године на задацима помоћи становништву у отклањању последица изазваних елементарном непогодом, на рашчишћавању путева од снежних наноса у општинама Мали Зворник, Коцељева, Шабац и Љубовија. У склопу припрема за одбрану од претњи изазваних кретањем леда на водним токовима Речна флотила успешно је извела показну вежба „Лед 2012“, на тему „Рушење леда минарањем“.

Команда и јединице Речне флотиле учествовале су на вежби „Река 2012“, одржаној 25. октобра 2012. у организацији Генералштаба Војске Србије, на приказу извршења задатака подршке цивилним властима у супростављању невојним претњама безбедности. Речне и понтонирске јединице употребљене су приликом извођења секвенци евакуације и спасавања становништва и покретних материјалних добара на води.

Стечена искуства и увежбаност за задатке помоћи цивилним властима у

случају природних непогода показали су се драгоценим током ангажовања у одбрани од поплава изазваних изливањем река из својих корита у мају 2014. године. На задацима спасавања и евакуације угроженог становништва спасени су многи животи угрожених у поплавленим градовима и насељима. Припадници Речне флотиле нашли су се на свим критичним местима широм Мачванског, Колубарског и Моравичког округа у одбрани од водене стихије, док је искуство из Бродарева допринело брзом постављању и одржавању

Пријем војне заставе Речне флотиле
2. октобра 2008. године

Рубни поздрав са брода РСРБ-36 „Шабац“

понтонског моста преко реке Јадар код лозничког места Драгинац.

Једна од највећих и најзначајнијих вежби Речне флотиле јесте тактичка вежба с бојевим гађањем „Плави одговор 2014 – Ватрена подршка снага Копнене војске на и у захвату унутрашњих пловних путева и формирање десантног и скелског места преласка“. На вежби су проверене стандардне оперативне процедуре и тактика употребе јединице у извођењу речног десанта и извршењу артиљеријских гађања бродским топовима на реци Тиси.

Интензивирањем сарадње Речне флотиле са многим организацијама, установама и друштвима додатно је утицало на подизање угледа јединице у јавности и истицања њеног значаја за систем одбране. Акција „Отворени дан“ у Речној флотили први пут је одржана 15. септембра 2009, када је новосадску касарну „Александар Берић“ посетило више од две хиљаде посетилаца.

У сарадњи са Новим Садам, Речна флотила дуго година учествује на комеморацији жртвама Новосадске рације 1942. Званична делегација Речне флотиле полаже са брода венац у Дунав у сећање на невине жртве које су мађарске окупационе фашистичке власти убиле или живе гурнуле под лед у зиму 1942. године.

У Речној флотили војни рок одслужиле су бројне класе морнара из свих крајева земље, а највише са територије северне српске покрајине Војводи-

не. Од милоште и морнарским речником касарна у Новом Саду имала је надимак „Морнарица“, које је преношено генерацијама војника на одслужењу војног рока.

Речне, понтонирске и амфибијске јединице Речне флотиле драги су гости у многим местима дуж унутрашњих пловних путева на рекама Дунав, Тиси и Сави и пловним каналима хидросистема „Дунав–Тиса–Дунав“, јер изазивају велику пажњу својим присуством.

Речна флотила јединствена је у војсци по томе што све своје задатке тежишно обавља на води, под водом и у захвату водних токова, а у јавности је препознатљива по специфичним пловним објектима и средствима. Први пут након преформирања у ранг бригаде, јединица је учествовала, 14. фебруара 2009, у Новом Саду на показној вежби у склопу обележавања Дана државности и Дана Војске Србије.

Учествујући на вежби „Сретење 2009“ била је носилац приказа оспособљености и техничких могућности Војске Србије, јер су снаге и средства Речне флотиле употребљене на тежишту вежбе, посебно у приказу секвенци насилног преласка водене препреке. Демонстриране су могућности и оспособљеност за извршење задатака превожења преко реке уз пружање бродске ватрене подршке и помоћи цивилним органима власти у евакуацији становништва са угроженог подручја.

Припадници Речне флотиле, марширајући на свим обележавањима војних празника, проглашавани су једним

од најбољих и најувежбанијих пешадијских ешелона, почев од 2010. године и свечаног дефилеа јединица у Нишу, паредом у Београду, Лесковцу, Крушевцу, Ужицу и на крају на паради „Корак победника“.

У славу палим херојима отаџбине, у Београду, 16. октобра 2014, организована је војна парада поводом обележавања стоте годишњице од почетка Првог светског рата и седамдесет година од ослобођења престонице Београда у Другом светском рату. У свечаном строју, први пут у историји војних парада у Србији, наступио је ешелон пловних објеката Речне флотиле. У пловидби реком Дунав од београдског Ушћа до Палате „Србија“ поносно су дефиловали припадници и бродови Речне флотиле, под војном и заставом рода речних јединица.

Поносни на часну историју јединице и дичну прошлост земље, одређени за безусловно обнављање и неговање славних традиција, чување успомена и тековина ослободилачких ратова Србије, дефиловали су официри, подофицири и војници Речне флотиле. Прносећи војну заставу јединице и рубним поздравом са бродова поздрављали су присутне на обалама Дунава и Саве. Традиционални узвик слободе са реке „ура“ орио се обалама у знак сећања на славне претходнике и ширио водним токовима чврсто уверење да ће и у будућности Речна флотила пловити у част и славу отаџбине Србије и њене Војске, праведним и сигурним „кораком победника“. ■

